درد دل‌هایی از جنس دیگر

هزارتوی مشکلات معلولان

مشکلات پا برجای معلولان و فریادهایی که به جایی نمی رسد

عکس: بهمنیار
معلولان شناسایی شده استان ۱۶ هزار و ۷۵۰ نفر هستند

بهروز

افشره

هزینه زیاد کار درمانی، هزینه رفت و آمد با فرزند معلول و اسکان مشکلاتی است که در خانواده هایی که چند معلول دارند بیشتر نمود دارد اما این خانواده ها گاه حتی از کاردرمانی معلولانی که معلولیت کمتری هم دارند نا امید می شوند. مناسب سازی نشدن معابر، بوستان ها و ساخت و سازهای شهری، نبود امکانات لازم برای تردد با وسایل نقلیه عمومی از مشکلات دیگر معلولان است و از همه مهم تر نگاه جامعه به معلولان است که به اصلاح نیاز دارد.

یک چاردیواری می تواند بهترین حریم برایت باشد تا ناهمواری های راه های نا مناسب را طی نکنی و نا مهربانی ها را نبینی. اگرچه ممکن است تمام آرزویت دویدن در یک پارک باشد و دیدن درختان و خیابان و راه رفتن در پیاده روها. این ها اوج آرزوهایی است که «معصومه» دارد.

در اتاقی سرد، تاریک و نمور «معصومه» را دیدم. چهره معصومش را موهای سیاهی قاب گرفته بود. نمی توانست راه برود اما چشمانش برق زندگی داشت و با دست های کم توان نقاشی هایی کشیده بود که در و دیوار خانه با آن رنگین بود. مادرش با مهربانی ما را پذیرفت. گفتن از درد و رنج های پاره تنش آسان نبود اما گویا درددل می توانست کمی از سنگینی بار مشکلات کم کند.

هزینه زیاد کار درمانی

بغض در گلو مانده مادر او با شکسته شدن فاصله زیادی ندارد. از این معصومه ها بسیارند و مادرانی مانند «مریم فاطمی» هم همچنین. او از کمبود مراکز توانبخشی، کاردرمانی و بازتوانی معلولان در استان گلایه دارد و می گوید: دخترم معلول جسمی و حرکتی است و من مجبورم برای کاردرمانی او را به مشهد ببرم.

وی بیان می کند: هزینه زیاد کار درمانی به یک سو، هزینه رفت و آمد با فرزند معلول و اسکان نیز به این هزینه ها اضافه می شود به طوری که این امر هم اکنون به یک دغدغه برای من و همسرم تبدیل شده است و از سویی باید در ماه چندین مرتبه به مشهد رفت و آمد کنم که هزینه بر است در حالی که اگر در مراکز توان بخشی بجنورد امکانات لازم بود این اتفاق نمی افتاد از سویی برخی اوقات خستگی از سفر و هزینه بالا موجب می شود تا از ادامه کار منصرف شوم.

وی می افزاید:این مشکل سال هاست ادامه دارد و مختص به من تنها هم نیست بلکه معلولان استان با این مشکلات و محدودیت ها مواجه هستند و با توجه به همین مشکلات درصد بالایی از آنان به علت نداشتن توان مالی برای سفر از منازل خود خارج نمی شوند و از سویی یکی از مشکلات اساسی و مهم معلولان استان توان بخشی است زیرا بیشتر امکاناتی که برای کار توانبخشی نیاز داریم قیمت بالایی دارند.

وی تصریح می کند: این مشکلات در خانواده هایی که چند معلول دارند بیشتر نمود دارد اما این خانواده ها گاه حتی از کاردرمانی معلولانی که معلولیت کمتری هم دارند نا امید می شوند در حالی که این افراد می توانند با دریافت آموزش به بسیاری از مهارت هایی که لازم است دست پیدا کنند.

کمبود متخصص توان بخشی

وی کمبود متخصص توانبخشی را یکی از مشکلات اساسی در خراسان شمالی بیان می کند و می افزاید: متخصصان می توانند با آموزش به کودکان دچار معلولیت های مختلف و حتی مشاوره دادن به خانواده ها در زمینه بهبود شرایط زندگی آنان اقدام کنند اما کمبود مراکز توانبخشی دولتی و نیروی متخصص در این استان و نگرانی های مالی کار را برای خانواده ها سخت می کند.

وی ادامه می دهد: بعضی از افرادی که به کار درمانی و گفتار درمانی نیاز دارند به علت نگرفتن نتیجه مناسب مجبورند به شهرهای دیگر و یا مراکز خصوصی در مشهد مراجعه کنند و در هر حال هزینه های بالا مانع ادامه کار توانبخشی خانواده هایی که معلول دارند می شود.وی می گوید: مراکز نگهداری معلولان در بجنورد به خصوص مراکز نگهداری معلولان ذهنی که سن آن ها کمتر از ۱۴ سال است برای دختران پاره وقت است در حالی که لازم است شرایطی مهیا شود تا این مراکز برای همه رده های سنی به طور تمام وقت ایجاد شود. وی اضافه می کند: مراکز نگهداری معلولان در شیروان و اسفراین شرایط و امکانات بیشتر و به مراتب بهتر از بجنورد دارد.

کمبود تجهیزات و امکانات توان بخشی

« سیدی» هم یک پسر معلول در خانواده دارد. وی با اشاره به افزایش مشکلات معلولان در سال های اخیر می گوید: یک معلول آسیب نخاعی پس از مرخصی از بیمارستان باید زیر پوشش خدمات مراکز کاردرمانی، بازتوانی و توان بخشی قرار بگیرد که باید مسئولان با ایجاد، راه اندازی و توسعه این مراکز در سطح جامعه در جهت باز توانی معلولان تلاش کنند.

به گفته وی، تجهیزات مورد نیاز در مراکز توان بخشی استان کافی نیست و باید به این موارد توجه جدی شود به ویژه معلولانی که آسیب های مغزی و نخاعی دارند از کمبود تجهیزات و امکانات رضایت ندارند.

وی مدعی شد: خدماتی که به معلولان ارائه می شود در حد صفر است.

وی در ادامه می افزاید: بن هایی که به معلولان اختصاص دارد اگر چه مبالغ خوبی را شامل می شود، اما همیشگی نیست و هر چند مدت یک بار به تعدادی از معلولان تعلق می گیرد آن هم بدون این که به همه برسد.

وی با بیان این که معلولان بیمه های تکمیلی ندارند، عنوان می کند: قراردادهای بیمه ای با خود بهزیستی منعقد می شود و فاکتورها داخل پرونده می رود اما زمان پرداخت ها مشخص نیست و خیلی به کندی انجام می شود.

وی می افزاید: قانونی است که بیان می کند باید فیزیوتراپی، گفتار درمانی و درمان هایی مانند آن به طور رایگان در مراکز بازتوانی بهزیستی برای افرادی که توان مالی کافی ندارند ارائه شود و یک مرکز هم هست اما با کمبود تجهیزات و متخصص مواجه است و در هر حال این خدمات بسیار کم و ناکافی ارائه می‌شود و گاه هم فقط نامی را یدک می کشد و کاری انجام نمی شود.

غفلت از سهمیه اشتغال معلولان

به گفته یک مددکار، معلولانی که درصد معلولیت آن ها کم است و می توانند کار کنند و برای جامعه مفید باشند با مشکلات دیگری هم مانند نبود اشتغال روبه رویند. وی که مایل به ذکر نام خود در این گزارش نیست، بیان می کند: فرصت های شغلی برای معلولان وجود دارد اما متأسفانه نگاه به معلولان در جامعه به شکلی است که معلولیت را با ناتوانی و محدودیت مترادف می دانند در حالی که این طور نیست و با این نگاه بسیاری از این فرصت ها از دست می رود. به گفته این مددکار اجتماعی نوع مشکلات به تناسب افراد، خانواده‌ها، مدرسه‌ها و مربیان فرق دارد و در برخوردها و روابط امکان تطابق عادی برای آنان نیست، نمی‌توانند خود را با محیط آنچنان که ضروری است سازگار کنند و این خود منشاء بسیاری از نابه سامانی‌هاست.

وی می گوید: متأسفانه معابر، بوستان ها و ادارات برای تردد معلولان مناسب نیست و استاندارد سازی ساخت و سازهای شهری برای معلولان در کمتر نقطه ای از ادارات و یا شهرها دیده می شود.

وی با بیان این که مقدار مستمری که به معلولان پرداخت می شود بسیار ناچیز است، تصریح می کند: برای دریافت همین مستمری ناچیز هم باید دوندگی کرد و گاه یک سال در نوبت ماند و این موضوع حتی در معلولیت های شدید هم دیده می شود و از سویی برای دریافت وام اشتغال کارت مهارت آموزی لازم است در حالی که بسیاری از معلولان توان شرکت در این کلاس ها را ندارند و نمی توانند برای دریافت کارت اقدام کنند.

وی بیان می کند: شرایط دریافت وام هم به شکلی نیست که همه بتوانند آن را داشته باشند و همین امر برای معلولان و خانواده های آن ها مشکل ساز است.

مناسب سازی محیط

مناسب سازی نشدن معابر و ساختمان ها و ادارات واقعیت تلخی است که رئیس انجمن معلولان خراسان شمالی هم به آن اشاره می کند.

حسین بابایان در این مورد به گزارشگر ما می گوید: قوانینی که در گذشته برای حمایت از معلولان در خصوص استاندارد سازی ساخت و سازها و همچنین اشتغال آنان وجود داشت متاسفانه درعمل اجرا نمی‌شد. وی با اشاره به ضرورت رعایت استاندارد سازی در ساخت و سازها برای تردد معلولان می‌افزاید: طبق تبصره ۳ ماده ۲ قانون حمایت از معلولان تمامی دستگاه‌های اجرایی موظف به مناسب سازی ساختمان های خود برای تردد معلولان هستند و با توجه به همین موضوع باید ساختمان های چند طبقه برای معلولان مناسب سازی شوند اما متاسفانه برخی از ساختمان‌ها از داشتن آسانسور محروم و برخی از ساختمان های دارای آسانسور نیز استاندارد لازم را برای استفاده معلولان ندارند وی با اشاره به وجود آسانسورهای کوچک، رمپ های غیراستاندارد و با شیب تند ادامه می دهد: مناسب سازی معابر و ورودی های دستگاه های اجرایی باید به گونه ای باشد که معلولان در مراجعه به این مراکز دچار مشکل نشوند.

وی تصریح می کند: خوشبختانه در یک سال اخیر با اصلاح معابر شهر بجنورد از سوی شهرداری، شرایط خوبی برای تردد معلولان به وجود آمده؛ اما هنوز بسیاری از خیابان ها و کوچه های شهر نیازمند بهسازی است که امیدواریم با تصویب قانون جدید حمایت از معلولان در مجلس، مشکلات معلولان به ویژه در بخش اشتغال به زودی رفع شود.

وی با اشاره به قوانینی که در رابطه با اشتغال معلولان وجود دارد، بیان می کند: متأسفانه سازمان ها و دستگاه های مختلف با وجود داشتن سهمیه معلولان، نسبت به این سهمیه حساس نیستند. بابایان خواستار ایجاد مراکز آموزشی فنی و حرفه ای خاص برای معلولان است و بیان می کند: در صورت راه اندازی چنین مراکزی، بخشی از مشکلات اشتغال معلولان برطرف خواهد شد.

وی با اشاره به تعداد بالای معلولان در خراسان شمالی و ناتوانی مالی آن ها می گوید: حرفه آموزی یکی از راه های ایجاد اشتغال است که به توانمند سازی معلولان هم کمک می کند. وی از طرحی خبر داد که با کمک انجمن خیران مسکن ساز شروع شده است و به دنبال برطرف کردن نیاز مسکن خانواده های دارای معلول است و یک واحد مسکونی نیز برای یک خانواده دارای ۳ معلول در روستای «توی» توسط انجمن خیران مسکن ساز در حال ساخت است. وی ادامه می دهد: هم اکنون انجمن معلولان خراسان شمالی از حمایت خیران برخوردار است و توانسته بیش از یک میلیارد و ۵۰۰ میلیون ریال از سوی خیران جذب کند.

بابایان با بیان این که خراسان شمالی بیش از ۱۶ هزار معلول دارد که رقم بالایی است ادامه می دهد:مهم ترین مشکل معلولان نگاه جامعه به آن ها و انتظارات معلولان از جامعه است که هر دو باید تعدیل شود.

وی خاطرنشان می‌کند: نگاه ترحم انگیز جامعه موجب آزار آن ها می شود و برخی از معلولان نیز به واسطه همین نگاه اعتماد به نفس کافی و خود باوری ندارند. وی با بیان این که لازم است الگوهای موفق از معلولان به این افراد معرفی شود بیان می کند: امسال ۷ نفر از معلولانی که در رشته های مختلف موفقیت کسب کرده اند انتخاب می شوند تا در مسابقات ملی مهارت معلولان که در فرانسه برگزار می شود شرکت کنند.

وی مهارت آموزی معلولان را بسیار مهم توصیف می‌کند و می گوید: فرهنگ مهارت آموزی باید نهادینه شود تا معلولان بتوانند با دستیابی به اشتغال پایدار به ازدواج و مسکن هم برسند اما در خراسان شمالی توان مالی معلولان کافی نیست و بهزیستی هم توانایی مالی مناسبی برای کمک به معلولان و برطرف شدن مشکلات مختلف آن ها مانند، تحصیل، اشتغال، ازدواج و مسکن ندارد.

وی ادامه می دهد: بازتوانی هزینه های سرسام آوری دارد و هم چنین هزینه های پزشکی این الزام را ایجاد می کند تا به یاری معلولان و خانواده های آن ها به ویژه با استفاده از ظرفیت خیران بپردازیم و این کار نیز با جذب کمک های مردمی و خیران امکان پذیر می شود.

وی با اشاره به این که مستمری هایی که به معلولان پرداخت می شود ناچیز و کمک های موردی بهزیستی نیز کافی نیست بیان می کند: می توان با استفاده از ظرفیت خیران این کاستی ها را پوشش داد.

دکتر «عزیزی» رئیس کمیسیون اجتماعی مجلس شورای اسلامی هم از تصویب اعتبارات خوب برای گسترش کمک های دولت به افراد تحت پوشش بهزیستی خبر می دهد و می گوید: مدیران کل استان و بهزیستی باید برای جذب این اعتبارات اقدام کنند.به گفته مدیرکل بهزیستی خراسان شمالی هزار و ۱۰۰ نفر از معلولان استان در نوبت دریافت مستمری هستند و از تعداد معلولان شناسایی شده استان که ۱۶ هزار و ۷۵۰ معلول است نیز ۴۵۰۰ نفر مستمری دریافت می کنند اما بقیه آن ها از کمک های بهزیستی به صورت خاص و موردی نیز استفاده می کنند.

در هر حال نباید از یاد برد که معلولیت محدودیت و ناتوانی نیست.

از این جمعیت عظیم در استان تعداد پرشماری می‌توانند در بازار کار درآمد کسب کنند اما این اتفاق نمی افتد.می توانیم معابر، بوستان ها، ادارات و فروشگاه ها را مناسب سازی کنیم تا معصومه و معصومه ها بتوانند به راحتی تردد کنند و می توانیم مهربان تر باشیم و همه این ها با تغییر نگاه ما و اجرا و اصلاح قوانین مربوط به معلولان ممکن می شود.

خبر مرتبط

معاون مسکن روستایی بنیاد مسکن خراسان شمالی خبر داد:

معرفی ۷۰ پرونده وام مسکن روستایی ویژه معلولان به بانک

۷۰ پرونده وام مسکن روستایی ویژه معلولان به بانک معرفی شد.معاون مسکن روستایی بنیاد مسکن خراسان شمالی با اعلام این خبر به خبرنگار ما گفت: بر اساس تفاهم بهزیستی و بنیاد مسکن امسال ۲۲۹ واحد مسکونی ویژه معلولان روستایی و شهرهای زیر ۲۵ هزار نفر ساخته می شود.«روحانی» با بیان این که ۱۰۵ واحد از تعداد یاد شده در روستاهای استان ساخته می شود، ادامه داد: بقیه در آشخانه، جاجرم و راز و جرگلان بنا می شود.

وی اظهارداشت: از ۱۰۵ واحد مسکونی روستایی ۷۰ فقره پرونده به بانک معرفی شده اند و ۵۰ قرار منعقد شده است.وی افزود: حساب ۱۰۰ امام(ره)، ۲ میلیون تومان، بنیاد مستضعفان ۱۰ میلیون تومان و بهزیستی ۶ میلیون تومان کمک بلاعوض برای ساخت مسکن روستایی ویژه معلولان پرداخت می کند و در مناطق شهری بهزیستی ۱۵ میلیون تومان، بهزیستی ۱۰ میلیون تومان و خیرین ۵ میلیون تومان با ضمانت زنجیره ای پرداخت می شود.

یادداشت

۱۲ آذر را بی تفاوت ورق نزنیم

گروه گزارش- هدف از تعیین روز جهانی معلولان که از سال ۱۹۹۲ از سوی مجمع عمومی سازمان ملل متحد اعلام شد و هر سال ۱۲ آذر یا ۳ دسامبر گرامی داشته می شود، ارتقای رشد اذهان عمومی درباره مسائل مربوط به معلولیت های مختلف و افزایش آگاهی هایی است که باید از پیوستن افراد معلول در تمامی جنبه‌های سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی زندگی منتج شود.

۱۶ هزار و ۷۵۰ نفر در خراسان شمالی از معلولیت رنج می‌برند. این افراد به دلیل موانع ظاهری و یا اجتماعی با محدودیت هایی در زندگی خود مواجه هستند. هر چند طی ۲ دهه اخیر کوشش های چشمگیری در شناساندن و معرفی توانمندی ها و نیازهای معلولان به جامعه انسانی صورت پذیرفته و اقداماتی نیز برای بهبود زندگی آن ها و اطرافیانشان انجام شده است اما این اقدامات آن گونه که باید و شاید کافی به نظر نمی رسد و فقط ۴ هزار و ۵۰۰ نفر در استان تحت پوشش بهزیستی و از خدمات این نهاد حمایتی برخوردار هستند.

وقتی صفحات تقویم را ورق می زنیم و به دوازدهم آذر ماه می رسیم، این سوال در ذهن متبادر می شود که متولیان، از آذر ماه سال قبل تا آذر ماه امسال چه تغییراتی توانسته اند در بهبود زندگی معلولان ایجاد کنند؟ چه میزان از قوانین جامع حمایت از معلولان جنبه اجرایی به خود گرفته است؟ برای چه تعداد از معلولان در کارگاه های خصوصی شغل ایجاد شده است؟ چند درصد فضاهای شهری برای تسهیل در عبور و مرور معلولان بهسازی شده است؟ چقدر توانسته ایم به باورهای معلولان رنگ موفقیت بزنیم و چقدر به آن ها یاد داده ایم که برای انجام امورشان استقلال بیشتری داشته باشند و اصلا چه تغییر و تحولی در رابطه با معلولان اتفاق افتاده است؟

حال که در آستانه دوازدهم آذر ماه قرار داریم، دوباره از مشکلات معلولان می نویسیم تا شاید بتوانیم تلنگری در رابطه با مسائل معلولان به آن ها بزنیم.

هرچند که تا کنون بسیاری از معلولان کشورمان باورهای بسیار ارزشمند «خواستن، توانستن است»، را به اثبات رسانده و در بخش های مختلف خوش درخشیده اند اما این افراد برای رسیدن به اهداف متعالی لازم است بیشتر در اجتماع حضور یابند، در امر تحصیل و اشتغال تلاش کنند، جاده تکامل را به شکل نیکو و مناسبی کنکاش کنند و به زندگی خود رنگ ایستادگی و مقاومت بزنند اما در این مسیر ارزشمند موانع بسیاری وجود دارد که حضور آن ها را در اجتماع مشکل می کند،موانعی که تاکنون هزاران هزار بار بازگو و بررسی و بخشی از آن ها با تلاش همگان و مسئولان حل و فصل شده، بخشی در حال انجام است و بخشی نیز رسیدگی می شود اما اجرا نمی شود!

بارزترین مشکل حضور معلولان در اجتماع مناسب نبودن خیابان ها، کوچه ها، اماکن، سازمان ها، سیستم حمل و نقل و تمام مواردی است که یک فرد برای انجام امور روزمره با آن ها سروکار دارد. راه حل آن نیز پیگیری امر مناسب سازی است که ملزومه آن تلاش و کوشش همگانی است. می دانم و می دانید که بنی آدم اعضای یک پیکرند، که در آفرینش زیک گوهرند؛ پس بیایید باهم و برای هم زندگی کنیم. بیایید مشکلات را با همفکری و همکاری هم از سر راه برداریم و همه همچون اعضای یک پیکر در جهت تکامل یکدیگر تلاش کنیم. صفحه دوازدهم آذر تقویم امسال را به راحتی ورق نزنیم.

ای کاش همه احساس مسئولیت کنیم و بار سنگین مسئولیت رسیدگی به مشکلات معلولان را فقط بر عهده شخص، نهاد یا سازمان خاصی قرار ندهیم. ای کاش حیطه مسئولیت هایمان را وسیع کنیم و برای داشتن یک زندگی سرشار از آرامش و آسایش به فکر همنوع خود نیز باشیم و این نکته را فراموش نکنیم که شاید خدای ناکرده روزی ما نیز طعم معلولیت را بچشیم.

کاش دایره دیدمان را وسیع کنیم و فرهنگ درک معلولیت و برخورد با اقشار مختلف معلولان را بیاموزیم و به فرزندانمان نیز آموزش دهیم. کاش باور کنیم شاید در پس بسیاری از جسم های ناتوان و آسیب پذیر، روحی بزرگ و افکاری والا نهفته باشد و ای کاش یاد بگیریم که خیلی راحت از کنار مسائل عبور نکنیم.

گفت وگو

رئیس کمیسیون اجتماعی مجلس:

مستمری شندرغازی دردی از معلولان دوا نمی کند

گروه گزارش- مستمری شندرغازی بهزیستی دردی از معلولان دوا نمی کند و لازم است تا بهزیستی برای بازتوانی و اشتغال معلولان گام بردارد.رئیس کمیسیون اجتماعی مجلس با بیان این مطلب به خبرنگار ما گفت: امسال مجلس شورای اسلامی کمک های خوبی به سازمان بهزیستی کرده است که یک نمونه آن اختصاص ۸۰ میلیارد تومان کمک به جز بودجه جاری به بهزیستی بود و باید از بودجه ها مسئولان استان استفاده کنند. «عبدالرضا عزیزی» ادامه داد: تأمین مسکن معلولان از مشکلاتی است که باید به آن پرداخت و در این جهت برای ۱۲۰ نفر از توان یابان شیروان ۷۰ میلیون ریال وام بلاعوض از سوی سازمان اختصاص یافت تا در بخش تأمین مسکن هزینه شود.نماینده مردم شیروان در مجلس شورای اسلامی خاطرنشان کرد: استاندار و مسئولان باید برای دریافت این اعتبارات که جدا از اعتبارات جاری است اقدام کنند. وی در رابطه با اشتغال معلولان نیز بیان کرد: ۴۰ درصد معلولان در روستا ها ساکن هستند و از سویی جمعیت معلول در خراسان شمالی رقم بالایی را تشکیل می دهد و بر همین اساس با توجه به این که به بخش روستایی تسهیلاتی یارانه دار معادل ۳۵۰ میلیارد تومان تعلق گرفته است بهزیستی استان باید دست به کار شود و با تشکیل شرکت های تعاونی و گروه هایی که بتوانند از این تسهیلات استفاده کنند در راه اشتغال زایی و توان بخشی به معلولان اقدام و این موضوع را مدیریت کند. وی با اشاره به ضرورت تحت پوشش قرار گرفتن تمام معلولان از خدمات اجتماعی گفت: معلولانی هستند که هنوز شناسایی نشده اند و یا برای کمک گرفتن از بهزیستی مراجعه نکرده اند و به علت نداشتن اطلاعات کافی از بسیاری از خدمات مطلوب دولت و سازمان بهزیستی محروم هستند.

جدول شماره ۱۰۱۶

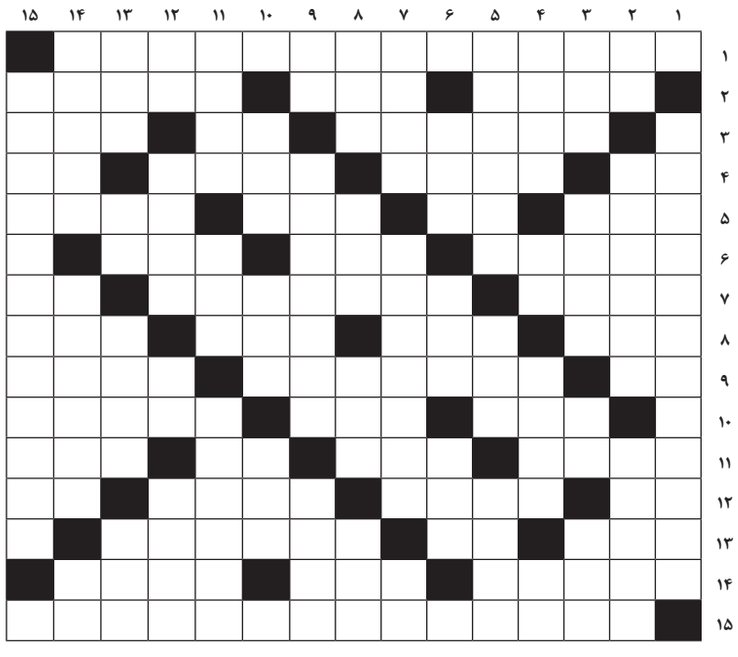

۱- اثری از غلامحسین یوسفی
۲- نزدیک‌بین- دستور دادن- صاف و مسطح
۳- در مثل بستن آن آسان‌تر از بستن دهان است- ساز شاکی- غفلت و فراموشی
۴- عصاره گوجه فرنگی- خیاط- هدف و نشان- حرف ندا
۵- گل سرخ- تپه بلند- فریب و خدعه- دسته و گروه
۶- شهر و بندری در ترکیه- پارچه صاف کن- غذای شب
۷- نیست شدن و از بین رفتن- از بخش‌های شهرستان درگز- بخار آب پراکنده در هوای نزدیک زمین
۸- صومعه- قطعه بزرگ شیشه- سخن گفتن- داور
۹- راه میانبر- دیدن و نگاه کردن- نوک پرچم که دانه‌های گرده را تولید می کند
۱۰- بسیار گرم و سوزان- پرستار- شهری در استان گیلان
۱۱- مونس و همنشین- درخت انگور- زینت رو- زهرآلود
۱۲- مایه حیات- سمت راست- درست و بی‌عیب- ضربه سر فوتبالیست
۱۳- از گل‌های خوشبو- کنار و جانب- مقدار و مقیاس
۱۴- دریایی ازمتفرعات مدیترانه بین شبه جزیره ایتالیا و جزایر سردنی وسیسیل- اندوه و محنت- پدر شعرنو
۱۵- از فرمایشات رسول اکرم (ص) درباره یکی از مهمترین واجبات دین.

۱- فیلمی از محمدمهدی عسگرپور محصول ۱۳۷۰
۲- دریا- در قرن ششم میلادی به امر انوشیروان عازم هند شد و کلیله و دمنه را به همراه شطرنج به ایران آورد- مخالف و ناسازگار
۳- بینایی- هلاک- مجازات شرعی- خونابه
۴- جنگ و پیکار- پهلوان- معروف و شهیر- رمق
۵- خبرنگار- مهمترین غده گوارشی بدن- انگور خشکیده
۶- زمان بی‌آغاز- شهر خروس لاری- سیاره عطارد
۷- اجرای نقش- آسودگی خاطر- صنم
۸- ظرف مرکب- شانه و دوش- اضافه بار- میوه تلفنی
۹- صد متر مربع- نویسنده اسپانیایی صاحب آثار "گالاتیا" و "دن کیشوت"- سرنیزه
۱۰- عضو بدن جانوران گزنده- درون چیزی- از اقوام کهن
۱۱- زبانه آتش- کار سخت و دشوار- دراز و ممتد
۱۲- کوچکترین استان ایران- نمدفروش- رایحه- آراسته
۱۳- از خودراضی- مادر- زودرنج و سریع التاثر- مرغ فرخنده
۱۴- مدفن شاه نعمت ا... ولی- سخن گفتن با یکدیگر- بنیاد
۱۵- کنایه از ناراحت شدن و برآشفتن.

پاسخ: جدول شماره ۱۰۱۵

	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۱	ت	چ	م	ل	■	ا	س	ل	و	ب	■	م	ن	ب	ر
۲	ش	ه	ر	ا	ش	و	ب	■	ک	ه	ن	س	ا	ل	ی
۳	ک	ا	■	م	ع	ل	و	م	■	ر	و	د	■	ه	ا
۴	ر	ن	گ	■	ر	ی	■	ط	ر	ا	ح	■	م	ب	ل
۵	■	گ	ر	ز	■	ا	ی	ل	ا	م	■	ت	و	ر	■
۶	ف	ر	و	ی	د	■	ن	ب	ی	■	ت	ف	ا	و	ت
۷	ر	د	■	ب	غ	ض	■	د	■	م	ه	■	ج	ن	س
۸	ا	■	م	ا	د	ر	د	ر	م	ح	ر	ا	ب	■	ل
۹	ه	چ	ل	■	غ	ب	■	ز	■	ک	ا	م	■	پ	ی
۱۰	م	غ	ا	ز	ه	■	پ	ک	ر	■	ن	ا	س	و	ت
۱۱	■	ل	ح	ن	■	ف	ه	ر	س	ت	■	ن	ا	ت	■
۱۲	م	و	ت	■	س	ر	ن	د	■	خ	د	■	ق	س	م
۱۳	ت	ن	■	ا	ر	ز	■	ن	ا	م	و	س	■	د	س
۱۴	ص	د	پ	ی	و	ن	د	■	ز	ی	ا	ن	ک	ا	ر
۱۵	ل	ی	ر	ه	■	د	ر	م	ا	ن	■	خ	د	م	ت

جدول شماره ۱۰۱۶

	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۱															■
۲	■					■				■					
۳		■					■					■			
۴			■					■					■		
۵				■			■				■				
۶					■	■				■				■	
۷					■								■		
۸				■				■				■			
۹									■						
۱۰						■				■					
۱۱					■						■				
۱۲			■					■				■			
۱۳		■					■						■		
۱۴	■					■									
۱۵															■